

الکسی ناولنی در راهپیمایی به یاد بوریس نمتسوف، سیاستمدار مخالف کشته شده، مسکو، روسیه، ۲۹ فوریه ۲۰۲۰.

«روسیه خوشبخت خواهد شد»: مبارزه الکسی ناولنی برای آزادی در روسیه

توانا آموزشکده آنلاین
برای جامعه مدنی ایران
e-collaborative
for civic education

پاییز ۱۴۰۳

آنچه اتفاق می‌افتاد از پیش روشن بود: الکسی ناوالنی^۱ می‌دانست که به محض بازگشت به روسیه، دستگیر خواهد شد. او همچنین می‌دانست که در زندان‌های روسیه با شرایطی خشن روبرو خواهد شد- بماند که در سال ۲۰۲۰ او از یک تلاش رسوا توسط دولت روسیه برای ترورش جان به در برده بود. ماه‌ها طول کشیده بود تا او توانایی صحبت کردن و نوشتن و هماهنگی بدنیش را دوباره به دست آورد. در ذهن او اما هیچ تردیدی وجود نداشت: «البته که برمی‌گردم. برنگشتن من برای آن‌ها دستاوردی ایده‌آل خواهد بود. آن‌ها دقیقا دوست دارند من هم یک مهاجر سیاسی دیگر باشم.»^۲

با وجود تلاش‌های بی‌وقفه رژیم‌های استبدادی برای خاموش کردن صدای مخالفان، برخی افراد با شجاعت به اصول خود پایبند می‌مانند و حتی حاضرند امنیت شخصی خود را فدا کنند. الکسی ناوالنی یکی از این افراد بود. کرم‌لین هر کار می‌توانست کرده بود تا او را متوقف کند؛ از زندانی کردن تا تلاش برای ترور او. اما تعهد او به عدالت و مخالفت با رژیم غیر دموکراتیک روسیه هرگز متزلزل نشد. حتی زمانی که پس از یک مسمومیت شدید در سال ۲۰۲۰ این امکان را داشت که در خارج از کشور بماند، به روسیه بازگشت؛ در حالی که به‌خوبی می‌دانست بازداشت و رفتارهای خشونت‌آمیز در انتظارش خواهد بود. او آشکارا اعلام کرد: «البته که برمی‌گردم. اگر برنگردم، این بهترین دستاورد برای آن‌ها خواهد بود.»

1. Alexei Navalny.

2. Masha Gessen. "Alexey Navalny Has the Proof of His Poisoning." The New Yorker, 18 Oct. 2020.

بازگشت ناولنی فریاد بلند و قدرتمند مقاومت بود و نشان داد که او از خاموش شدن یا تبدیل شدن به یک فرد تبعیدی سیاسی دیگر، امتناع می‌ورزد. زندگی و مرگ غم‌انگیز او یادآور شجاعتی است که برای ایستادن در برابر سرکوب لازم است و تاثیر ماندگار چنین مقاومتی را نشان می‌دهد.

مقاومت در برابر زندان: بازگشت ناولنی

در ۱۷ ژانویه ۲۰۲۱، ناولنی به قولش عمل کرد. او به وطنش بازگشت، جایی که هزاران هوادار منتظر او بودند. وقتی به فرودگاه در مسکو رسید، اعلام کرد: «من نمی‌ترسم ... زیرا می‌دانم که حق با من است. می‌دانم که اتهامات جنایی علیه من جعلی است، و همه این تلاش‌ها برای ترساندن من این تنها حقیقت نیست که طرف من ایستاده است، من دادگاه‌ها را هم در کنار خود دارم. آن‌ها مرا در رابطه با پرونده‌ای که دادگاه اروپا در آن به نفع من رأی داده است تهدید به دستگیری می‌کنند. بنابراین من از هیچ چیز نمی‌ترسم و شما هم نباید از هر چیزی هم بترسید.»^۱

در آن زمان ده‌ها سال بود که ناولنی خود را به خار چشم ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهور روسیه، تبدیل کرده بود. ناولنی با نوشتن وبلاگی که فساد دولتی را مستند می‌کرد، به تدریج میلیون‌ها مخاطب جذب کرده بود. بنیاد مبارزه با فساد او با افشای سوءاستفاده‌های دولتی از قدرت، تیت‌ر خبرهای جهانی شده بود. او همچنین زیرساختی سیاسی ایجاد کرده بود که صدها هزار هوادار را در سراسر کشور جذب و بسیج کرد، تا جایی که کرملین به وحشت افتاده بود. حتی سال‌ها اتهامات سیاسی واهی و محاکمه‌های ساختگی مانند تلاش سرویس‌های امنیتی برای حذف او را ساکت نکرده بود. ناولنی در حین گذراندن دوران محکومیت ۹ ساله خود در زندان فوق امنیتی هم به حرف زدن ادامه داد: «رژیم پوتین [صرفاً] یک حادثه تاریخی است، نه امری اجتناب‌ناپذیر دیر یا زود، این اشتباه برطرف خواهد شد و روسیه به سمت توسعه دموکراتیک و اروپایی حرکت خواهد کرد، چراکه این همان چیزی است که مردم می‌خواهند.»^۲

1. Gessen. "Alexey Navalny's Fearless Return to Russia." The New Yorker, 19 Jan. 2021.

2. "Read Excerpts from Navalny's Interview with the Times." The New York Times, 25 Aug. 2021.

دهه ۱۹۹۰ و ۲۰۰۰: ریشه‌های خودکامگی و کنشگری

ناوالنی که در سال ۱۹۷۶ در روستایی در غرب مسکو به دنیا آمد، از دوران کودکی نسبت به رژیم شوروی بدبین بود و خود را یک لیبرال می‌دانست و از اصلاحات ایجادشده توسط بوریس یلتسین، اولین رئیس جمهور روسیه پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی در سال ۱۹۹۱، حمایت می‌کرد.^۱ ناولنی به روند انتقال دموکراتیک دهه ۱۹۹۰ خوشبین بود، اما علی‌رغم برداشته‌شدن گام‌های متعدد امیدوارکننده - مانند انتخابات پارلمانی آزاد و عادلانه، مطبوعات آزاد و احزاب مختلف سیاسی - دولت وقت بذرهایی را کاشت که بعداً تبدیل به یک خودکامگی جدید شد. سیر تحولات روسیه یک نظام «اُبر ریاست‌جمهوری» ایجاد کرد که قدرت را در دستان شخص رئیس جمهور متمرکز می‌کرد؛ به علاوه در انحلال یا اصلاح سازمان معروف امنیتی و سرکوبگر کا.گ.ب (KGB) ناکام ماند و اجازه داد فساد پا بگیرد. شاید سرنوشت‌سازترین نقطه عطفی که منجر به پسرفت روسیه به سمت خودکامگی در سال ۱۹۹۹ شد این بود که رئیس‌جمهور بوریس یلتسین ولادیمیر پوتین، مامور سابق کا.گ.ب را - شاید تحت این تصور که او وضعیت آن زمان را بر هم نخواهد زد - به عنوان جانشین خود انتخاب کرد.^۲

پس از انتخاب پوتین در سال ۲۰۰۰، پوتین به سرعت به سمت قبضه کامل قدرت حرکت کرد. او کنترل تلویزیون ملی را به دست گرفت تا پوشش رسانه‌ای دولت خود را دستکاری کند، فرمانداران را از مجلس اعلای پارلمان برکنار کرد، «برمناطق» جدیدی به ریاست گماشتگان کرملین ایجاد کرد و ترکیب دولت را به گونه‌ای تغییر داد که نقش پرسنل نیروهای امنیتی و نظامی در آن بیش‌تر شود. علی‌رغم این اقدامات، پوتین از سرکوب کامل مخالفان - که به دلیل محبوبیت گسترده او به دنبال رشد اقتصادی هوادار زیادی نداشتند - خودداری کرد.^۳ به خاطر محدودیت زمانی دوره ریاست جمهوری، پوتین به دستیار وفادار خود، دیمیتری مدودف، اجازه داد تا در سال ۲۰۰۸ ریاست جمهوری را بر عهده بگیرد. در طول چهار سال بعد، مدودف اصلاحات ملایمی را به اجرا در آورد و فضایی

1. Dollbaum, Jan Matti, Morvan Lallouet, and Ben Noble. *Navalny. Putin's Nemesis, Russia's Future?* New York, NY: Oxford University Press, 2021.

2. Ibid.

3. McFaul.

را برای ابراز مخالفت فراهم کرد. در این شرایط سرکوبگرانه اما نه توتالیتار، بود که ناوالنی شروع به کنکاش در سیاست کرد. پس از شروع حرفه خود به عنوان وکیل، او به حزب لیبرال یابلوکو^۱ پیوست که در نگاه او «تنها حزب دموکراتیک منسجم بود که در مورد ایده‌ها صحبت می‌کرد و آن‌ها را به پول، انتصابات سیاسی یا پست‌های [ریاست جمهوری] نمی‌فروخت».^۲ او به تدریج در اوایل دهه ۲۰۰۰ به رهبری حزب در مسکو مشغول شد و حتی دبیر اجرایی کمیته‌ای شد که بر پروژه‌های ساخت‌وساز غیرقانونی در مسکو متمرکز بود.

ویشنیاکوف مجوز ریاست جمهوری را به ولادیمیر پوتین تحویل می‌دهد، مسکو، روسیه، ۵ آوریل ۲۰۰۰.

یابلوکو و ناوالنی در برابر نیروهای قدرتمند سیاسی و رسانه‌هایی که علیه آن‌ها متحد شده بودند، تلاش می‌کردند تاثیرگذار باشند، اما ناوالنی ضمن درک محدودیت‌های سیاست احزاب سنتی، نسبت به توانایی فعالان برای ایجاد تغییر نیز تردید داشت. هنگامی که از

1. Yabloko.

2. Olga Khvostunova. "Who is Mr. Navalny?" Institute of Modern Russia, 18 Jan. 2012.

او برای حمایت از یک کمپین زیست‌محیطی برای نجات جنگل خیمکی^۱، نزدیک مسکو، از تخریب جزئی بر اثر ساختن یک بزرگراه، درخواست شده بود، او چنین می‌پنداشت: «مشارکت در آن بی‌فایده است. به آن‌ها گفتم فراموشش کنند، خودشان را اذیت نکنند. اما آن‌ها به چیزهایی دست یافتند که هیچ کس فکرش را نمی‌کرد. من تحت تاثیر قرار گرفتم.»^۲ (پس از سال‌ها اعتراض، مدودف پروژه ساخت‌وساز خیمکی را در سال ۲۰۱۰ لغو کرد).

در این دوران، ناولنی در شرکت‌های روسی هم سرمایه‌گذاری می‌کرد. هدف او صرفاً پول درآوردن بود، اما در حالی که گزارش‌ها را می‌خواند و اخبار مربوط به شرکت‌هایی را که در آن‌ها سهام داشت دنبال می‌کرد، وحشت کرد؛ او می‌گوید که آن زمان هنوز بحران مالی جهانی شروع نشده بود، افزایش قیمت نفت در حد رکوردشکنی بود و «شرکت‌هایی که من در آن‌ها سهام داشتم وضعی عالی داشتند اما گزارش مالی آن‌ها می‌گفتند: هیچ سود سهامی وجود نخواهد داشت. ... تصمیم گرفتم بفهمم سود شرکت‌ها کجا می‌رود و چرا آن‌ها سود را با من تقسیم نمی‌کنند.»^۳ ناولنی می‌گفت: «این موضوع برای من موضوعی اساسی شد.»^۴

نبرد آنلایین علیه فساد در روسیه

ناولنی توجه خود را به فساد معطوف کرد و به آن به چشم «مسئله عدالت» برای روس‌هایی که دولتشان از آن‌ها دزدی می‌کند، می‌نگریست. او می‌گفت: «آنچه که برای کشور ما اتفاق می‌افتد، مانند یک زن ضعیف است که در حالی که وقتی راه خودش را می‌رود گروهی از نوجوانان شرور از او زورگیری می‌کنند اما همه به جای کمک به او، فقط تماشا می‌کنند.»^۵

1. Khimki.

2. Marc Bennetts. I'm Going to Ruin Their Lives: Inside Putin's War on Russia's Opposition. London: Oneworld, 2016.

3. Dollbaum et al.

4. Ibid.

5. Olga Khvostunova. "Who is Mr. Navalny?" Institute of Modern Russia, 18 Jan. 2012.

ناوالنی متوجه شد که وبلاگ معمولی‌اش، که در سال ۲۰۰۶ در سرویس لایوژورنال^۱ راه‌اندازی کرده بود، می‌تواند به ابزاری حیاتی برای مبارزه با فساد و کمک به کشورش تبدیل شود.

فساد صدها سال است که در روسیه به شکل نوعی بیماری بومی رایج بوده است، اما در طول دهه ۱۹۹۰، زمانی که گذار اقتصادی پس از شوروی فرصت‌های جدیدی را برای روابط فسادآمیز بین دولت و تجارت باز کرد، افزایش یافت. امروزه رشوه‌خواری در بخش‌های مختلف، از اجرای قانون گرفته تا آموزش، گسترده است. چنانکه یک شهروند روس می‌گوید: «وحشتناک‌ترین چیز این است که [فساد] کاملاً نرمال شده است.»^۲ در تدارکات دولتی، فساد در مقیاس وسیع‌تری وجود دارد. برخی برآوردها نشان داده‌اند که حجم فساد در حوزه مناقصات معادل حدود یک‌سوم بودجه فدرال روسیه است.^۳

با همسرش یولیا ناوالنایا، در یک تجمع اعتراضی، مسکو، روسیه، ۲۰۱۲.

1. Livejournal.

2. Myers, Steven Lee. "Pervasive Corruption in Russia is 'Just Called Business.'" The New York Times, 13 Aug. 2005.

3. Gontmakher, Evgeny. "How Russia can shed centuries of corruption." GIS. 10 May 2022.

روس‌ها بهای رشوه‌هایی را که با هدف لایوشانی شرایط ناامن داده‌اند با جان خود پرداخته‌اند: ۱۵۶ کشته در آتش‌سوزی کلوپ شبانه در پرم در سال ۲۰۰۹، ۱۲۹ کشته در غرق‌شدن یک قایق رودخانه‌ای در سال ۲۰۱۱ در مسکو و از بین رفتن صدها کارگر معدن زغال‌سنگ در سبیری در آتش‌سوزی ناشی از سطوح بالای گاز متان نمونه‌هایی از این موارد هستند. به همین ترتیب، رشوه‌دادن به مقامات امنیتی راه را برای حملات تروریستی باز کرده است. در سال ۲۰۰۴، ۸۹ نفر در بمب‌گذاری‌های انتحاری در هواپیما کشته شدند؛ پس از این‌که پرسنل فرودگاه چیزی کم‌تر از ۲۰۰ دلار رشوه دریافت کردند تا تروریست‌ها سوار شوند. تنها یک ماه بعد، جنگجویان چچنی با استفاده از رشوه از ده‌ها ایست بازرسی در مسیر عبور کردند و هزار نفر را در مدرسه‌ای در بسلان^۱ گروگان گرفتند.^۲ در نهایت نیز، بیش از ۳۰۰ نفر از جمله ۱۸۶ کودک، در مرگبارترین حمله تروریستی تاریخ روسیه کشته شدند. عواقب مبارزه با فساد برای فعالان می‌تواند شدید باشد. در سال ۲۰۰۸ پس از آن‌که روزنامه‌نگار میخائیل بکتوف^۳ ماجرای بزرگراه و جنگل خیمکی و مخالفت‌ها با آن را پوشش داد، دو مرد دست‌ها، پاها و سر او را با میله‌ای آهنی شکستند. او بقیه عمر خود را روی ویلچر گذراند و قادر به صحبت کردن نبود. در همان سال، زمانی که یک وکیل به نام سرگئی ماگنیتسکی^۴ اختلاس مقامات وزارت کشور را کشف کرد، دستگیر و در زندان شکنجه شد و در سال ۲۰۰۹ در ۳۷ سالگی درگذشت.

با این حال، ناوالنی مصمم بود که به کار ادامه دهد و از وبلاگ خود برای جلب توجه‌ها به کانون فساد استفاده کند. او در این باره گفت: «سانسور دلیلی بود که من به تدریج درگیر نوشتن این وبلاگ شدم. هیچ راه دیگری نبود. وبلاگ‌هایی با فرمت مشابه در خارج از کشور محبوب نیستند زیرا این نوع اطلاعات در مطبوعات آن‌جا منتشر می‌شود. اما این‌جا تنها کاری که می‌توانیم انجام دهیم این است که وبلاگ بنویسیم. ... ابتدا، آشنایان من شروع به دنبال کردن من در لایوژورنال کردند، روزنامه‌نگاران سیاسی، فعالان و دیگران. ... با گذشت

1. Beslan.

2. Bennetts.

3. Mikhail Beketov.

4. Sergei Magnitsky.

زمان وبلاگ من به یک رسانه واقعی تبدیل شد.^۱

سرمایه‌گذاری‌های ناوالنی در شرکت‌های روسی به او این امکان را داد تا اطلاعات محرمانه‌ای در مورد فعالیت‌های شرکت به دست آورد و در جلسات سهامداران - یعنی جایی که می‌توانست سوالات جسورانه‌ای را رو در رو با مدیریت شرکت مطرح کند - شرکت کند. به عنوان مثال، در آوریل ۲۰۰۸، او به مجمع سالانه سهامداران شرکت نفت سورگوت نفت گاز^۲ ملحق شد و پشت میکروفون از مالکیت شرکت پرسید، چرا بازده سود سهام آن بسیار پایین است و چرا دسترسی به اطلاعات مربوط به شرکت بسیار دشوار است.^۳

اطلاع‌رسانی به عموم مردم به اندازه به‌دست‌آوردن این اطلاعات، مهم بود. ناوالنی شرکت به شرکت، سوابق را بررسی و شکایت‌ها را ثبت کرد و همه چیزهایی را که کشف کرده بود در لایوژورنال منتشر کرد. پست‌های او مخاطبان رو به رشدی را جذب کرد و باعث پوشش جریان اصلی رسانه‌ها شد. در سال ۲۰۱۰ او جنجالی‌ترین گزارش خود را منتشر کرد: ناوالنی صاحب انحصاری کسب و کار حمل و نقل نفت ترانس‌نفت^۴ را به سرقت ۴ میلیارد دلار از بودجه دولتی در طول ساخت خط لوله عظیم شرق سیربی-اقیانوس آرام متهم کرد. او گفت: «این گزارش من نیست. این نظر تحلیل‌گران یا کارشناسان نیست. این مطالب رسمی ترانس‌نفت است که توسط ده‌ها کارمند آن تهیه و امضا شده است. ... وقتی این گزارش را خواندیم مو به تن ما سیخ شد. اسناد می‌گوید که میلیاردها دلار در جریان تحقق این پروژه ملی شگفت‌انگیز به سرقت رفته است. به همین سادگی. به سرقت رفته است.»^۵

در دسامبر ۲۰۱۰ ناوالنی یک وب سایت جدید به نام روس‌پیل^۶ راه‌اندازی کرد که هدفش گردآوری جمعی منابع برای کشف فساد در مناقصات دولتی بود. دنبال‌کنندگان ناوالنی از اطلاعات در دسترس عموم برای تحقیق در مورد کلاهبرداری استفاده کردند؛

1. Olga Khvostunova. "Who is Mr. Navalny?".

2. Surgutneftegaz.

3. Dollbaum et al.

4. Transneft.

5. Bennetts.

6. RosPil.

مانند سی ساعت مچی طلا و الماس که یک فرماندار محلی به عنوان «هدیه برای معلمان ناحیه» سفارش داده بود یا یک آنودی ۲۷۶ هزار دلاری که توسط وزیر دارایی منطقه سفارش داده شده بود.^۱ جامعه پراگیزه هواداران ناولنی به ارسال شکایاتی به سازمان فدرال ضد انحصار پرداخت که منجر به لغو بسیاری از مناقصات شد؛ بر اساس منابع روسپیل، نزدیک ۷ میلیون دلار آمریکا از ارزش این مناقصات در کمتر از چهار ماه لغو شد.^۲ ناولنی با استراتژی افشاگرانه خود به تدریج نه تنها به یک وجهه ملی، بلکه به یک شهرت بین‌المللی نیز دست می‌یافت.

روی جلد مجله تایمز، ۲۰۲۲، تصویر الکی ناولنی با این عنوان: «مردی که پوتین از او می‌ترسد».

1. Ibid.
2. Dollbaum et al.

۲۰۱۱-۲۰۱۲: انتخابات پراز تقلب و اعتراضات گسترده

سال ۲۰۱۱ می‌توانست نقطه عطفی برای روسیه باشد. در پی بحران مالی جهانی در سال ۲۰۰۸، آمار حمایت از حزب پوتین، روسیه متحد، در حال کاهش بود. انتخابات پارلمانی برای دسامبر برنامه‌ریزی شده بود و قرار بود سال بعد انتخابات ریاست جمهوری برگزار شود. گمان می‌رفت روسیه در نهایت یا شاهد تغییر واقعی باشد و به سمت لیبرالیسم و دموکراسی بیش‌تر حرکت کند یا در اقتدارگرایی عمیق‌تری فرو رود.

با آماده‌شدن کشور برای انتخابات، «بهار عربی» - موج اعتراضات علیه دولت‌های سرکوب‌گر در خاورمیانه - آغاز شد. با این‌که قیام‌ها الهام‌بخش ناولنی بودند، اما فقط ترس پوتین از شورش‌های پوپولیستی را برانگیختند و این باور را در او تقویت کردند که برای حفظ قدرت، سیاست مشت‌آهنین لازم است. در ماه سپتامبر، او و مدوودف اعلام کردند که پوتین در سال ۲۰۱۲ در انتخابات ریاست جمهوری شرکت خواهد کرد؛ امری که هم‌زمان هم امید مخالفان روسیه [برای تغییر] را کم‌رنگ کرد و هم به جنبش آن‌ها انرژی داد.

ناوالنی تمام تلاش خود را برای کاهش محبوبیت حزب روسیه متحد انجام داد تا آن‌ها در انتخابات شکست بخورند. در اوایل سال، در اظهار نظری در مصاحبه‌ای رادیویی، او روسیه متحد را «حزب کلاهبرداران و دزدان» نامید و این برچسب به سرعت مورد توجه قرار گرفت. این عنوان در هفته‌های منتهی به انتخابات در سراسر مسکو روی برچسب‌ها ظاهر شد؛ زیرا ناولنی از روس‌ها خواست به «هر حزبی غیر از روسیه متحد» رأی دهند.^۱ پس از شمارش آرا در ۴ دسامبر، با وجود این‌که سهم این حزب از آرا به زیر ۵۰ درصد کاهش یافته بود، اما حزب همچنان اکثریت پارلمانی خود را البته بدون الگوی مشخص گسترده حفظ کرد. با پخش شدن اسناد تقلب در انتخابات در رسانه‌های اجتماعی، اعتراض‌ها به راه افتاد و ناولنی برای اولین بار در زندگی‌اش خطاب به جمعیت مسکو گفت: «من در حال حاضر به اندازه کافی مردم این‌جا را می‌بینم که کرملین را تصرف کنیم! اما ما یک نیروی صلح‌طلب هستیم. ما این کار را نمی‌کنیم، هنوز نه. اما اگر این کلاهبرداران و دزدها دوباره سعی کنند ما را فریب دهند و به ما دروغ بگویند، ما آنچه متعلق به ما است

1. Ibid.

را پس می‌گیریم!^۱ او خوش‌بین به نظر می‌رسید که رژیم برای بقای خودش هم که شده ممکن است اصلاح شود.

این اعتراضات با اعتراضات متقابل سازماندهی‌شده توسط رژیم، دستگیری افراد (از جمله خود ناوالنی) و وعده اصلاحات سیاسی مدوّدف مواجه شد. با آن‌که تظاهرات به‌راه‌افتاده توسط طرفداران میانه‌روها و رادیکال‌ها، چپ‌ها و راست‌ها، ملی‌گراها و لیبرال‌ها پرشور بود، این تنوع با عدم هماهنگی و اتحاد همراه بود. همان‌طور که یکی از مخالفان دوران اتحاد جماهیر شوروی می‌گوید: «ما در مورد اهمیت حقوق بشر ارزش‌های مشترکی داشتیم، اما ارزش‌های مردم معترض امروز گاهی چنان با یکدیگر در تضاد هستند که حتی دیدن یک پیوند مشترک بین آن‌ها دشوار است.»^۲

با پایان‌یافتن اعتراضات، انتخابات ریاست جمهوری آغاز شد و با وجود نارضایتی گسترده از شرایط روسیه، واقعیت این بود که پوتین محبوب‌ترین سیاستمدار این کشور باقی ماند. نه تنها بسیاری از روس‌ها سطوح پایین‌تر حکومت را مقصر می‌دانستند - که یادآور همان باور قدیمی و کلاسیکی است که می‌گوید «تزار خودش خوب است، اما پسرانش بد هستند» - بلکه به نظر می‌رسید اصلاً جایگزین مناسبی برای پوتین وجود ندارد.^۳ علی‌رغم رشد جایگاه اجتماعی ناوالنی، در مارس ۲۰۱۲ او فقط نزدی ۲۵ درصد مردم در سراسر کشور شناخته‌شده بود.^۴

پس از اعلام پیروزی پوتین در انتخابات ریاست جمهوری مارس ۲۰۱۲، اعتراضات به‌سرعت با خشونت و دستگیری‌های گسترده خفه شد. اگرچه معترضان قبلی فقط برای مدت کوتاهی دستگیر و سپس آزاد شده بودند، این بار معترضان با پیگرد کیفری مواجه شدند؛ هشداری به روس‌ها برای دوری از تظاهرات. بیش از ۲۲ نفر در دوران پوتین به حبس‌های چندساله محکوم شدند.^۵

1. Ibid.

2. Bennetts.

3. Ibid.

4. Ibid.

5. Dollbaum et al.

ناوالنی، نامزد وقت انتخابات شهرداری، مسکو، روسیه، ۲۰۱۳.

دهه ۲۰۱۰: ناوالنی در سیاست

در رژیم جدید پوتین، ناوالنی با مجموعه‌ای فزاینده از تهدیدات قانونی روبرو شد. اتهام سال ۲۰۱۰ علیه ناوالنی مبنی بر اختلاس وجوهی از شرکت الوار کیروفلس^۱، که در سال ۲۰۱۲ به دلیل کمبود شواهد ترک شده بود، دوباره به راه افتاد. ناوالنی همچنین با اتهام کلاهبرداری از یک حزب سیاسی لیبرال روبرو شد، اگرچه رهبران این حزب گفتند هیچ پولی گم نشده است. در سال ۲۰۱۴، ناوالنی و برادرش هر دو متهم به کلاهبرداری از شرکت لوازم آرایشی ایوروشه^۲ شدند، در حالی که شرکت اعلان کرده بود چنین چیزی اتفاق نیفتاده است. در حالی که ناوالنی با این اتهامات مبارزه می‌کرد، به سمت سیاست انتخاباتی گام برداشت. در این زمان مدودف وعده داده بود که سران منطقه دوباره به شکل

1. Kirovles.

2. Yves Rocher.

انتخاباتی مشخص می‌شوند و انتخابات هم از مسکو شروع خواهد شد. ناوالنی در سال ۲۰۱۳ نامزد انتخابات شهرداری شد. البته او یک روز پس از ثبت نام به عنوان نامزد، به اتهامی که در پرونده کیروفلس داشت مجرم شناخته شد و به پنج سال زندان محکوم شد؛ چیزی که او را از نامزدی محروم کرد. با این حال، کرملین در واقع می‌خواست ناوالنی در رقابت حاضر باشد تا ظاهری دموکراتیک را به جهان ارائه دهد و در عین حال از شکست ناوالنی اطمینان داشته باشد. وقتی ناوالنی از محکومیت خود درخواست تجدید نظر کرد، آزاد شد. این به او اجازه داد تا یک کمپین پرشور را آغاز کند. هزاران داوطلب در سرتاسر مسکو اعلامیه‌های او را توزیع کردند که در آن ناوالنی درباره دموکراسی، شفافیت و موضع سختگیرانه در قبال مهاجرت وعده داده بود.

موضع ناوالنی در مورد مهاجرت ریشه در تمایلات ملی‌گرایانه دیرینه او داشت. در سال ۲۰۰۷ پس از ترک یابلوکو، او یک حزب کوتاه‌مدت به نام ناردو^۱ تاسیس کرد که تلاش می‌کرد «تلفیقی از لیبرالیسم و ناسیونالیسم ایجاد کند؛ اعتقادی که می‌تواند اکثریت مردم را علیه رژیم پوتین متحد کند.»^۲ به گفته ناوالنی، مهاجرت غیرقانونی به روسیه بیداد می‌کرد و از دید وی شهروندان قزاق، قرقیز، ازبک و تاجیک - که می‌توانستند بدون ویزا وارد روسیه شوند و سپس اقامت بیش‌تری داشته باشند - باید ملزم به دریافت ویزا می‌بودند.

ادبیات او در آن زمان نگران‌کننده به نظر می‌رسید. ناوالنی در یکی از ویدیوهای فیلم‌برداری شده برای ناردو اعلام کرد: «ما حق داریم در روسیه، روس باشیم و از این حق دفاع خواهیم کرد.» در ویدیوی دیگری، در حالی که تروریست‌های چچنی را روی صفحه نمایش می‌داد، این سوال را مطرح می‌کرد که با سوسکی که بیش از حد تهاجمی یا بزرگ است چه باید کرد. راه حل پیشنهادی او این بود: «من توصیه می‌کنم از تفنگ استفاده کنید.»^۳

با گذشت زمان، ناوالنی مواضع خود را در مورد مهاجرت تعدیل کرد، از ادبیات قبلی

1. NAROD.

2. Ibid.

3. Ibid.

خود عذرخواهی کرد و به حمایت از سیستم اعطای ویزا ادامه داد و در عین حال بر لزوم حمایت از حقوق کارگران مهاجر تاکید کرد. او همچنین از برقراری ارتباط با ملی‌گرایان و آموزش آن‌ها حمایت کرد: «من فکر می‌کنم بسیار مهم است که به آن‌ها توضیح دهیم که کتک‌زدن مهاجران راه حل مشکل مهاجرت غیرقانونی نیست. راه حل، بازگشت به انتخابات رقابتی است که به ما امکان می‌دهد از شر دزدان و کلاهبرداری خلاص شویم که از طریق مهاجرت غیرقانونی ثروتمند می‌شوند.»^۱

به طور مشابه، ناولنی در طول زمان برخی از مواضع خود را در مورد روابط روسیه با همسایگانش تغییر داد. زمانی که روسیه در سال ۲۰۰۸ به گرجستان حمله کرد، ناولنی گرجی‌ها را «جوندگان» خواند و گفت که مایل است به سمت رهبران نظامی گرجستان موشک شلیک کند و نخست وزیر گرجستان را با آدولف هیتلر مقایسه کرد.^۲ اگرچه او بعداً به خاطر سخنان خود عذرخواهی کرد، اما در حمایت از جنگ با گرجستان متزلزل نشد.^۳ بعداً در سال ۲۰۱۴ او از مخالفت صریح با الحاق غیرقانونی کریمه به روسیه امتناع کرد و گفت که آن شبه‌جزیره «دو فاکتو^۴ روسی» است و پرسید: «آیا کریمه یک ساندویچ است یا چیزی که می‌توانید بردارید و پس بدهید؟ من این‌طور فکر نمی‌کنم.»^۵ با این حال، پس از ابراز مخالفت با حمله روسیه به اوکراین در سال ۲۰۲۲، او در نهایت امپریالیسم روسیه را محکوم کرد و اعلام کرد که کریمه باید به اوکراین بازگردانده شود.

در رقابت شهرداری مسکو در سال ۲۰۱۳ اگرچه ناولنی با ۲۷ درصد آرا شکست خورد، نزدیک بود انتخابات را به دور دوم بکشاند. این یک پیروزی برای او و تحقیر شهردار بود. در این زمان نام ناولنی به گوش بیش از نیمی از مردم رسیده بود. وی در ادامه اعلام

1. Masha Gessen. "The Evolution of Alexey Navalny's Nationalism." The New Yorker, 15 Feb. 2021.

2. Tara Law. "Why Some Ukrainians Aren't Happy with Navalny's Oscar Win." Time, 13 March 2023.

3. Anton Shekhovtsov. "Why Ukraine is wary of the Russian opposition." Al-Jazeera, 4 March 2023.

۴. De facto. اصطلاحی است در عالم سیاست به معنی «در عمل».

5. Kate Tsurkan. "The problem with lionizing Navalny and snubbing Zelensky at Oscars." The Kyiv Independent, 13 March 2023.

کرد که در انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۸ شرکت خواهم کرد «تا رویه‌ای را که برای بیست سال بی معنا بوده است به تقابل واقعی ایده‌ها، برنامه‌ها، رویکردها و مبارزات انتخاباتی تبدیل کنم. من می‌خواهم صدای شما باشم، نماینده شما در این انتخابات. یک سیاستمدار واقعی که با مردم در ارتباط است و منافع آن‌ها را نمایندگی می‌کند»^۱

کمپین ناولنی در پلتفرمی که بر نابرابری و بی‌عدالتی اقتصادی-اجتماعی متمرکز بود و در عین حال بر ناسیونالیسم تاکید نداشت، برای جذب و بسیج حامیان از طریق رسانه‌های اجتماعی، اعتراضات خیابانی و راهاندازی دفاتر کمپین محلی در سراسر کشور تلاش کرد. در یک کشور دموکراتیک این امر می‌توانست فعالیتی عادی باشد، اما در روسیه ایجاد زیرساخت‌های سیاسی مستقل از کرملین واقعا یک کار بزرگ بود.

در چندین پلتفرم رسانه‌های اجتماعی، از اینستاگرام گرفته تا توییتر و یوتیوب، ناولنی و تیمش از سبکی طنزآمیز و جذاب برای جلب توجه روس‌ها استفاده کردند. همان‌طور که او می‌گفت: «من سعی می‌کنم این کار را در قالبی سرگرم‌کننده انجام دهم. من سعی می‌کنم به همه ثابت کنم که مبارزه با رژیم سرگرم‌کننده است.»^۲ در سال ۲۰۱۷ او کمپین «اسمش دیمون^۳ نیست» را راهاندازی کرد که یک افشاگری جدید در یوتیوب بود که مدودف را به فساد متهم می‌کرد. این مطلب به سرعت در فضای مجازی منتشر شد و در عرض یک هفته به میلیون‌ها بازدید رسید. سپس تیم او تظاهراتی را نه به عنوان تظاهرات مبارزاتی برای ناولنی، بلکه به عنوان اعتراض علیه فساد در میان نخبگان ترتیب داد. آن‌ها ابتدا در ۹۷ شهر و سپس در ۱۵۴ شهر جمعیت را به خود جذب کردند که بی‌سابقه بود؛ گسترده‌ترین موج اعتراضات در روسیه حداقل از سال ۲۰۱۲ تا کنون.^۴

ناولنی از طریق برندسازی قوی، پیام‌رسانی یکپارچه و بهره‌برداری از منابع محلی و شبکه‌های فعال، یک جنبش سیاسی بسیار سازمان‌یافته ایجاد کرد. او اعلام کرد: «برای

1. Ibid.

2. Ibid.

۳. دیمون صورت تغییر یافته اسم روسی دیمیتری است که نام کوچک مدودف است. در روسیه مدودف را به طنز دیمون صدا می‌کردند که به نوعی حس خلاقانه را القا می‌کرد.

4. Kate Tsurkan. "The problem with lionizing Navalny and snubbing Zelensky at Oscars." The Kyiv Independent, 13 March 2023.

اولین بار در تاریخ اخیر روسیه، ما یک ساختار سیاسی واقعی و عظیم ایجاد کرده‌ایم که اساس آن از ستادهای مرکزی در ۸۳ شهر و تقریباً ۲۰۰ هزار داوطلب در سراسر کشور تشکیل شده است.^۱ اما پوتین مصمم بود نگذارد ناولنی همان‌طور که در سال ۲۰۱۳ شهردار مسکو را تحقیر کرده بود او را نیز تحقیر کند. پرونده کیروفلس که ناولنی آن را به دادگاه اروپایی حقوق بشر برده بود و در آن برنده هم شده بود منجر به پنج سال حبس تعلیقی شد که او را از شرکت در انتخابات برای یک دهه منع کرد. با این وجود، ناولنی هنگام صدور حکم اظهار داشت: «چهار سال پیش من این‌جا اعلام کردم ... که ما کار تحقیقاتی خود را متوقف نمی‌کنیم، ما مبارزه با فساد را متوقف نمی‌کنیم. ما متوقف نخواهیم شد و اکنون با احساس رضایت عمیق می‌توانم بگویم که سعی کردم به این وعده عمل کنم. ما ثروت‌های آن‌ها را نشان دادیم، نشان دادیم که چگونه کشور شگفت‌انگیز ما را غارت کردند. فکر می‌کنم ما در این افشاگری‌ها بسیار قانع‌کننده بودیم. ما درگیر سیاست هستیم. من در انتخابات شرکت می‌کنم. من هر آنچه را که این‌جا قول داده بودم انجام داده‌ام.»^۲

با دختر، پسر و همسرش پس از مسمومیت با عامل اعصاب، ۲۰۲۰، برلین، آلمان.

1. Ibid.

2. Julia Ioffe, "Another Day in Court for Alexey Navalny," The Atlantic, 8 February 2017.

دهه ۲۰۲۰: سوء قصد و زندان

در ۲۰ اوت ۲۰۲۰، ناوالنی از تومسک^۱ سبیری به مسکو رفت. هنگام پرواز او تعادل خود را از دست داد و بیهوش شد. پرواز برای فرود اضطراری به اومسک^۲ تغییر مسیر داد. چند روز بعد، تیمی از پزشکان آلمانی ناوالنی را برای معالجه با هواپیما به برلین منتقل کردند؛ جایی که پزشکان به این نتیجه رسیدند که او مسموم شده است. به گفته دولت آلمان و سازمان منع تسلیحات شیمیایی، در این ترور از عامل اعصاب نوویچوک^۳ استفاده شده بود.^۴ همان طور که ناوالنی گفت: «کشتن به این شکل آشکار با استفاده از نوویچوک - حاوی پیامی بسیار قوی است، این که او جایگاه خود را نمی داند، مقامات فاسد را افشا می کرد، پوتین را دزد خواند- و حالا ببینید، او در ۴۴ سالگی مرده است.»^۵

پس از ماه ها بهبودی، ناوالنی خودش دست به کار تحقیقات شد. در ماه دسامبر، او ویدیویی از تماسی تلفنی که ظاهراً با یکی از ماموران سرویس امنیت فدرال روسیه (FSB) برقرار کرده بود، منتشر کرد که در آن ناوالنی وانمود می کرد یک دستیار در سازمان FSB است. در این ویدیو، فردی در آن سوی خط تلفن اعتراف کرد که یک تیم FSB روی درزهای لباس زیر ناوالنی سم را کار گذاشته بود و گفت که اگر هواپیما فرود اضطراری نداشت، «همه چیز به گونه ای دیگر تمام می شد».^۶

با نزدیک شدن به پایان دوران نقاهت، ناوالنی می دانست که اگر به روسیه بازگردد، حتماً دستگیر و زندانی خواهد شد. او که از قدرت نمادین «رهبری مردم با انجام یک عمل و رفتار» آگاه بود، خاطرنشان کرد: «در ذهن مردم، اگر کشور را ترک کردید به این معنی است که تسلیم شده اید.» پس از بازگشت به روسیه در ژانویه ۲۰۲۱، او بلافاصله بازداشت شد. تنها دو روز بعد، تیم او افشاگری جدیدی را منتشر کرد: «کاخ پوتین» نگاهی به درون

1. Toms

2. Omsk

3. Novichok

4. Dollbaum et al.

5. Masha Gessen. "Alexey Navalny Has the Proof of His Poisoning".

6. Anton Troianovski. "Navalny Says Russian Agent Confessed to Plot to Poison Him." The New York Times, 21 Dec. 2020.

آنچه ناولنی چنین توصیف کرد: «محرمانه‌ترین و محافظت‌شده‌ترین تاسیسات روسیه، بدون اغراق. این نه یک خانه روستایی، نه یک ویلا و نه یک اقامتگاه است. این یک شهر کامل یا بهتر است بگوییم یک پادشاهی است.» در این ویدیو از فیلم‌های هواپیماهای بدون سرنشین، نقشه‌ها و سایر اسناد استفاده شد تا به بینندگان مجموعه‌ای مفصل مخصوص پوتین - از یک قصر یخی زیرزمینی گرفته تا یک شراب‌سازی مجلل - را نشان دهد؛ چیزی که به گفته ناولنی با «بزرگ‌ترین رشوه در تاریخ» تامین شده بود.^۱

اگرچه ناولنی سال‌ها در مورد فساد در سطوح دیگر حکومت تحقیق می‌کرد، اما از هدف قراردادادن خود پوتین خودداری می‌کرد. به گفته یکی از نزدیکانش، «الکسی می‌گفت که وقتی در مورد پوتین می‌نویسیم، این آخرین تحقیق ما خواهد بود.»^۲ او می‌دانست که چنین تحقیقاتی از خط قرمزها عبور می‌کند و خشم پوتین را برمی‌انگیزد. با این حال، ناولنی پس از سوءقصد آماده بود تا در رویارویی با پوتین ریسک کند. یک روز پس از انتشار، «کاخ پوتین» بیش از ۲۰ میلیون بازدید داشت و اعتراضات گسترده در سراسر روسیه آغاز شد.^۳

با این حال، خیلی زود ناولنی به نقض آزادی مشروط با عدم مراجعه منظم به پلیس در سال ۲۰۲۰ متهم شد. پس از آن، بیش از دو سال حکم زندان برایش صادر شد.^۴ همچنین بنیاد مبارزه با فساد او یک سازمان افراطی اعلام و منحل شد. اتهامات واهی بیش‌تری هم علیه او در سال‌های ۲۰۲۱ و ۲۰۲۲ مطرح شدند و ۹ سال زندان اضافی را برای او به همراه آوردند.

1. BBC. "Alexei Navalny: Millions watch jailed critic's 'Putin palace' film." 20 Jan. 2021.

2. Dollbaum et al.

3. BBC.

4. "As It Happened: Navalny Sentenced to 2 Years and 8 Months in Penal Colony." The Moscow Times, 3 Feb. 2021.

الکسی ناولنی در یک تماس ویدیویی از زندان ۱ک-۲ در پوکروف، روسیه، قبل از جلسه دادگاه در مسکو برای بررسی تجدیدنظر در حکم زندان خود، مه ۲۰۲۲.

شرایط زندان و پایان زندگی ناولنی

ناولنی در تاریخ ۱۶ فوریه ۲۰۲۴ در زندان قطبی ۱ک-۳ در منطقه یامالو-ننتس، جایی که در حبس بود، درگذشت. طبق اعلام رسمی زندان، ناولنی پس از یک پیاده‌روی کوتاه به زمین افتاد و تقریباً بلافاصله از هوش رفت. با این‌که کادر پزشکی و تیم آمبولانس به سرعت به محل رسیدند، تلاش‌های احیا بی‌نتیجه بود. خانواده‌اش، از جمله مادرش، در ساعت ۲:۱۷ بعد از ظهر به وقت محلی از مرگ او اطلاع یافتند. مقامات روسیه جزئیات بیش‌تری ارائه نکردند و تنها از اصطلاح «سندروم مرگ ناگهانی» استفاده کردند؛ عبارتی که اغلب به وقایع ناگهانی قلبی اشاره دارد. برخی منابع، از جمله رسانه‌های دولتی روسیه، گمانه‌زنی کرده‌اند که لخته خون ممکن است علت مرگ بوده باشد، هرچند علت رسمی مرگ هنوز تایید نشده است.^۱

1 "Russia: Navalny Dies in Prison." Human Rights Watch, 16 Feb. 2024.

بعضی گزارش‌ها حاکی از آن است که بدن ناولنی علائم کبودی داشت که با جراحات ناشی از تشنج سازگار بوده و احتمالاً نشان‌دهنده وقوع یک حادثه شدید جسمی پیش از مرگ او است. یک زندانی ناشناس از همان زندان توصیف کرده است که در شامگاه ۱۵ فوریه فعالیت امنیتی غیرعادی افزایش یافته بود و نگهبانان بازرسی‌های شبانه را تسریع کردند و وسایل زندانیان را توقیف کردند. تیم حقوقی، خانواده و حامیان ناولنی مدت‌ها درباره سلامتی و امنیت او ابراز نگرانی کرده بودند؛ نگرانی‌هایی که با توجه به شرایط معروف به بی‌رحمی در زندان «گرگ قطبی» و سرمای شدید آن، بیش‌تر شد. تنها یک روز قبل از مرگ، ناولنی از طریق ویدئو در یک جلسه دادگاه ظاهر شده بود و به شوخی درباره مشکلات مالی خود و حبس انفرادی پیش‌رو سخن گفت؛ مجازاتی که او به طور مکرر برای «تخلفات» جزئی متحمل می‌شد.^۱

ناولنی در دوران زندان از آزار و اذیت و محرومیت از خواب، کاهش سلامتی و محرومیت از مراقبت‌های پزشکی و حبس در سلول انزوا رنج برد. در واقع، او بیش‌تر وقت خود را در انزوا گذراند. جایی که، به گفته او «نمی‌توانی درست بخوابی... دسترسی به غذای زندان نداری... و نوشتن و خواندن نامه‌ها به دلیل نور ضعیف سخت است». پس از کاهش وزن ۱۸ پوندی (حدود ۸.۱۶ کیلوگرم) تنها در دو هفته، برخی اظهار داشتند که مقامات زندان ممکن است «به تدریج او را با استفاده از سمی کُند اثر که از طریق غذا استفاده می‌شود، بکشند».^۲

او همچنین از ملاقات با خانواده، که برای سایر زندانیان مجاز است، محروم شد. با شروع زمستان او از دسترسی به لباس زمستانی هم محروم شد. همان‌طور که خودش نوشته است: «این بدان معناست که یا برای پیاده‌روی بیرون نمی‌روید (و رنج می‌برید) یا بیرون می‌روید و بیمار می‌شوید که در نتیجه نیاز به مراقبت‌های پزشکی دارید. این به نوبه خود به مقامات زندان اهرم‌های بیش‌تری می‌دهد... [آنها] بازوهای شما را می‌پچانند و از شما می‌خواهند که برخی از داشته‌های خود را رها کنید. مبارزه در زندان جستجوی

1 Lucy Papachristou. "What We Know about Alexei Navalny's Death in Arctic Prison." Reuters. 19 Feb. 2024.

2. Pjotr Sauer. "Alexei Navalny in 'critical' situation after possible poisoning, says ally." The Guardian, 14 April 2023.

بی‌پایان برای آسیب‌پذیری‌های متقابل است.^۱

ناوالنی تا پایان به حرف‌زدن ادامه داد. او از رأی‌دهندگان روسی خواست که از استراتژی «رأی‌دادن هوشمند» او برای انتخاب نامزدهایی استفاده کنند که به احتمال زیاد حزب روسیه متحد را در انتخابات محلی و ملی شکست می‌دهند. او همچنین از کشورهای غربی خواست که نه تنها مقامات سطح پایین بلکه الیگارشی‌های ارشدی که با پولشان از پوتین حمایت می‌کنند را تحریم کند و در برابر «صادرات فساد - شیوه پوتین برای خرید رهبران خارجی (با دادن کرسی به آن‌ها در هیئت مدیره شرکت‌ها) - مقاومت کنند [و] با جنگ هیبریدی که با گسترش هرج و مرج و فشار بر نقاط ضعف جامعه غربی، چه مهاجران در اروپا و چه اختلافات در جامعه ایالات متحده، به راه می‌افتد مقابله کنند.^۲ او همچنین یکی از مخالفان اصلی جنگ روسیه علیه اوکراین بود و آن را به عنوان «یک جنگ تجاوزکارانه ناعادلانه» محکوم می‌کرد و از تمایل پوتین برای ثبت «در تاریخ به عنوان تزار فاتح و گردآورنده سرزمین‌ها» انتقاد می‌کرد. او درباره سخنان گذشته خود در مورد کریمه نوشت که مرزهای اوکراین «مثل مرزهای روسیه است؛ آن‌ها در سطح بین‌المللی به رسمیت شناخته شده و تعریف شده‌اند. روسیه نیز در آن زمان این مرزها را به رسمیت شناخت و امروز نیز باید آن‌ها را به رسمیت بشناسد». ناولنی در نفی ناسیونالیسم امپریالیستی که زمانی پذیرفته بود، اضافه کرد که روس‌هایی که دیدگاه‌های امپریالیستی دارند «باید در انتخابات شکست بخورند» و «روسیه کشوری وسیع با جمعیت رو به کاهش و مناطق روستایی رو به زوال است. امپریالیسم و اصرار به تصرف سرزمین، مضرترین و مخرب‌ترین راه است.^۳

حتی در حالی که برخی نگران بودند که کرملین از طریق شکنجه طولانی‌مدت «فرآیند بسیار کند قتل مجدد او» را پیش ببرد، ناولنی همچنان به جنگیدن ادامه می‌داد.^۴

1. Alexei Navalny. Twitter post, 21 Nov. 2022.

2 Simon Shuster. "Exclusive: Alexei Navalny Urges Biden to Stand Up to Putin." Time Magazine, 19 Jan. 2022.

3 Navalny, Alexei. Twitter post, 20 Feb. 2023.

4 Dixon, Robyn. "Navalny says Kremlin wants to break him in jail. His team fears worse." The Washington Post, 24 Jan. 2023.

او می‌گفت: «من در روسیه امروزی یک امتیاز بزرگ و نادر دارم. من آنچه را که فکر می‌کنم درست است می‌گویم و همان‌طور که فکر می‌کنم لازم است عمل می‌کنم. کلاهبرداران بدخواه کرملین هیچ قدرتی بر من ندارند، حتی اگر مرا در سوراخی حبس کرده باشند.»^۱ ناولنی در ژانویه ۲۰۲۳ با اشاره به تجدیدنظر خود در شعار قدیمی مخالفان یعنی «روسیه آزاد خواهد شد» از زندان به روس‌های همفکر خود نوشت: «ما بسیاری، قطعاً بسیار بیش‌تر از قضاات فاسد، مبلغان دروغگو و کلاهبرداران کرملین. من کشورم را به آن‌ها تسلیم نمی‌کنم و معتقدم تاریکی در نهایت از بین خواهد رفت. اما تا زمانی که تاریکی ادامه دارد، من تمام تلاشم را انجام خواهم داد، سعی خواهم کرد آنچه را که درست است انجام دهم و از همه می‌خواهم که امید را رها نکنند. روسیه خوشبخت خواهد شد!»^۲

1 Ibid.

2 Navalny, Alexei. Twitterpost, 17 Jan. 2023.

Alexei Navalny in march in memory of the murdered opposition politician Boris Nemtsov, Moscow, Russia, 2020.

“Russia Will Be Happy”: Alexei Navalny’s Fight for Freedom in Russia

آموزشکده آنلاین
برای جامعه مدنی ایران
e-collaborative
for civic education

The outcome was preordained: Alexei Navalny knew that as soon as he returned to Russia, he would be arrested. He also knew he would face brutal conditions inside a Russian prison – and all of this after a world-famous attempt by the Russian government to assassinate him in 2020. It had taken him months in Germany just to regain the ability to speak, to write, and to coordinate his movements. But there was no question in his mind: “Of course I’m going back. If I don’t, that will be the ideal outcome for them. They’d love to have me as just another political émigré.”¹

Despite authoritarian regimes’ relentless efforts to silence dissent, some individuals remain steadfast in their bravery, willing to sacrifice personal safety to uphold their principles. Alexei Navalny was one such figure. The Kremlin did everything it could to stop him — from imprisoning him to attempting assassination — yet his commitment to justice and opposition to Russia’s undemocratic regime never wavered. Even with the choice to remain safely abroad after a near-fatal poisoning in 2020, he returned to Russia, fully aware that arrest and brutal treatment awaited him. He famously declared, “Of course I’m going back. If I don’t, that will

1 Masha Gessen. “[Alexey Navalny Has the Proof of His Poisoning](#).” The New Yorker, 18 Oct. 2020.

be the ideal outcome for them.” Navalny’s return was a powerful statement of defiance, underscoring that he refused to be silenced or reduced to just another political exile. His life and tragic death are reminders of the courage it takes to stand against oppression and the enduring impact of such resistance.

Defiance in the Face of Imprisonment - Navalny Returns

On January 17, 2021, Navalny had made good on his promise and went back home, where thousands of supporters awaited him. In a Moscow airport, he declared, “I am not afraid...because I know that I’m right. I know that the criminal charges against me are falsified. And all these efforts to scare me—I don’t just have the truth on my side, I have the courts on my side. They are threatening to arrest me in connection with a case on which the European Court has ruled in my favor. So I’m not afraid of anything, and you shouldn’t be afraid of anything, either.”¹

By this point, Navalny had spent decades making himself into the most persistent thorn in Russian President Vladimir Putin’s side. Starting with a blog documenting government corruption, Navalny had gradually attracted an audience of thousands, then millions. His Anti-Corruption Foundation had made world headlines with its exposés of government abuses of power. He had also built a political infrastructure that attracted and mobilized hundreds of thousands of supporters across the country – enough to frighten the Kremlin.

Years of trumped-up political charges and sham trials had not silenced him, any more than security services’ assassination attempt would. Even while serving a nine-year sentence in maximum-security prison, Navalny continued to speak out: “The Putin regime is an historical accident, not an inevitability...Sooner or later, this mistake will be fixed and Russia will move on to a democrat-

1 Gessen. “[Alexey Navalny’s Fearless Return to Russia](#).” The New Yorker, 19 Jan. 2021.

ic, European path of development. Simply because that is what the people want.”¹

The 1990s and 2000s: The roots of autocracy and activism

Born in 1976 in a village west of Moscow, Navalny was cynical about the Soviet regime from an early age, identifying as a liberal and supporting the reforms instituted by Boris Yeltsin, the first president of Russia after the Soviet Union's collapse in 1991.² Navalny was not the only one who hoped for democratic transition in the 1990s – but despite a range of promising steps, such as free and fair parliamentary elections, a free press and a variety of political parties, the government also sowed the seeds that would later grow into a new autocracy. It established a “super presidential” system that concentrated power in the presidency; failed to dissolve or reform the famously repressive KGB security agency; and allowed corruption to flourish. Perhaps the most fateful turning point into a regression to autocracy came in 1999, when President Boris Yeltsin selected the former KGB agent Vladimir Putin as his successor, perhaps under the impression he would not disturb the status quo.³ After his 2000 election, Putin swiftly moved to consolidate power. He seized control of national television to skew media coverage of his administration, removed governors from the parliamentary upper house, created new “super regions” headed by Kremlin appointees, and shifted the composition of government to include more and more personnel from the security and military sectors.⁴

1 “[Read Excerpts from Navalny's Interview with the Times.](#)” The New York Times, 25 Aug. 2021.

2 Dollbaum, Jan Matti, Morvan Lallouet, and Ben Noble. *Navalny. Putin's Nemesis, Russia's Future?* New York, NY: Oxford University Press, 2021.

3 Ibid.

4 Freedom House. “Freedom in the World – 2005.”

Despite these steps, Putin refrained from a total crackdown on dissent, buoyed by widespread popularity due to economic growth.¹ Confined by term limits, he allowed his loyal aide, Dmitri Medvedev, to assume the presidency in 2008; during the following four years, Medvedev implemented modest reforms and allowed space for dissent.

**Veshnyakov hands over the president's certificate to Vladimir Putin,
Moscow, Russia, 2000.**

It was in this repressive, but not totalitarian, context that Navalny began to delve into politics. After launching his career as a lawyer, he joined the liberal Yabloko party, saying that “it was the only consistent democratic party that spoke about ideas and did not trade

1 McFaul.

them for money, political appointments, or [presidential] posts.”¹ He gradually became engaged in party leadership in Moscow in the early 2000s and even became the executive secretary of a committee focusing on illegal construction projects in Moscow.

With powerful political and media forces arrayed against them, Yabloko and Navalny struggled to make an impact. But even as Navalny had recognized the limitations of traditional party politics, he was also skeptical of the ability of activists to make a difference. In fact, when called on to support an environmental campaign to save Khimki Forest, near Moscow, from partial destruction to build a highway, “I was one of those people who thought that it was senseless to get involved. I told them to forget about it, not to bother. But they achieved things that no one had thought possible. I was inspired.”² (After years of protests, Medvedev called off the Khimki construction project in 2010.)

Meanwhile, Navalny had started making investments in Russian companies; although his initial intention was merely to make money, as he read reports and followed the news about the companies he had shares in, he “was horrified. At that time, there was still no [global financial] crisis, oil prices were breaking all records, and the companies in which I held shares were ‘chocolate covered,’ but the companies’ reports said: There will be no dividends...I decided to figure out where the companies’ profits go and why they don’t share them with me.”³ As he kept going, “it became a matter of principle.”⁴

1 Olga Khvostunova. “Who is Mr. Navalny?” Institute of Modern Russia, 18 Jan. 2012.

2 Bennetts, Marc. *I’m Going to Ruin Their Lives: Inside Putin’s War on Russia’s Opposition*. London: Oneworld, 2016.

3 Dollbaum et al.

4 Ibid.

The online battle against corruption in Russia

Navalny turned his attention to corruption, viewing it as “a matter of justice” for Russians whose government is stealing from them. “What’s happening to our country,” he said, “is like some old, feeble woman being mugged by a gang of evil teenagers as she walks down the road. But, instead of helping her out, everyone just watches.”¹ Navalny realized that the innocuous blog he had started in 2006 on Livejournal could become a critical tool to fight corruption and help his country.

Corruption has been endemic in Russia for hundreds of years, but it shot up during the 1990s as the post-Soviet economic transition opened up new opportunities for corrupt relations between the government and business. Today, bribery is widespread across a variety of sectors, from law enforcement to education. “The most horrible thing,” one Russian says, “it is absolutely normal.”² In government procurement, corruption exists on an even more massive scale; some estimates have found that the cost of public procurement corruption is equivalent to about a third of Russia’s federal budget.³

1 Olga Khvostunova. “[Who is Mr. Navalny?](#)” Institute of Modern Russia, 18 Jan. 2012.

2 Myers, Steven Lee. “[Pervasive Corruption in Russia is ‘Just Called Business.’](#)” The New York Times, 13 Aug. 2005.

3 Gontmakher, Evgeny. “[How Russia can shed centuries of corruption.](#)” GIS. 10 May 2022.

With his wife, Yulia Navalny, at a protest rally, Moscow, Russia, 2012.

Russians have paid with their lives for the bribes that led officials to turn a blind eye to unsafe conditions: 156 dead in a 2009 nightclub fire in Perm, 129 dead in a 2011 riverboat sinking in Moscow, and hundreds of coal miners killed in Siberia over the years from fires caused by high levels of methane gas. Likewise, bribery of security officials has cleared the way for terrorist attacks. In 2004, 89 people were killed in suicide bombings on planes after airport personnel took under US\$200 in bribes to let the terrorists on board – and just a month later, Chechen fighters used bribes to get through dozens of checkpoints on the way to hold over 1,000 people hostage at a school in Beslan.¹ Ultimately, over 300 people were killed, including 186 children, in Russia's deadliest terrorist attack ever.

Repercussions for those fighting against corruption could be severe. In 2008, after the journalist Mikhail Beketov covered the planned Khimki Forest highway and the opposition to it, two men

¹ Bennetts.

smashed his hands, legs, and head with an iron bar; he spent the rest of his life in a wheelchair, unable to speak. That same year, when the lawyer Sergei Magnitsky discovered embezzlement by Interior Ministry officials, he was arrested and tortured in jail, where he died in 2009 at the age of 37.

Navalny, however, was determined to press on, using his blog to shine a spotlight on corruption. “Censorship was the reason I gradually got involved in writing this blog,” Navalny explained. “There was no other way. Blogs of a similar format are not popular abroad because this kind of information gets published in the press there. But here, all we can do is write blogs... First, my acquaintances started following me on Livejournal — political journalists, activists, et al... Over time my blog has become a real media outlet.”¹

Navalny’s investments in Russian companies enabled him to obtain confidential information on company activities and attend shareholder meetings, where he could confront company management with bold questions face-to-face. In April 2008, for example, he had joined the oil company Surgutneftegaz’s annual shareholder meeting, taking the mic to ask who owned the company, why its dividend yield was so low, and why it was so difficult to access information on the company.²

Just as important as obtaining this information was making it known to the public. Company by company, he had dug into records, filed complaints – and published all he uncovered on Livejournal, where his posts attracted a growing audience and prompted mainstream media coverage. In 2010, he broke his most explosive story yet, accusing the Transneft oil transport monopoly of stealing \$4 billion in state funds during the construction of a massive East Siberia-Pacific Ocean pipeline. “This is not my report,” he declared. “This is not the opinion of analysts or experts.

1 Olga Khvostunova. “[Who is Mr. Navalny?](#)”.

2 Dollbaum et al.

This is official Transneft material, prepared and signed by dozens of its employees...Our hair stood up on end when we read this report. It says that billions of dollars were stolen – simply stolen – during the realization of this wonderful national project.”¹

In December 2010, Navalny launched a new website, RosPil, designed to use crowd-sourcing to uncover corruption in government procurement. Navalny's followers used publicly available information to investigate fraud such as the thirty gold and diamond wristwatches a regional governor ordered as “gifts for local teachers,” or a \$276,000 Audi ordered by a regional finance minister.² This enthusiastic community also flooded the Federal Anti-Monopoly Agency with complaints, resulting in the cancellation of many tenders – nearly US\$7 million worth of them within under four months, according to RosPil records.³ By “poking [corrupt institutions] with a sharp stick,” as he put it, Navalny had gradually achieved not just a national profile but an international one as well.

Cover image of Time magazine, 2022, “The Man Putin Fears.”

1 Bennetts.

2 Ibid.

3 Dollbaum et al.

2011-2012: Rigged elections and mass protests

2011 would be a turning point for Russia, one way or another. Approval ratings for Putin's party, United Russia, were on a downward slide in the wake of the 2008 global financial crisis. Parliamentary elections were scheduled for December, and the next year would bring presidential elections. Perhaps Russia might finally see real change and move towards greater liberalism and democracy – or perhaps it might sink deeper into authoritarianism.

As the country geared up for elections, the “Arab spring” of protests against repressive governments broke out in the Middle East. While the uprisings inspired Navalny, they only stoked Putin's fear of populist rebellions and strengthened his belief that an iron grip would be necessary to hold onto power. In September, he and Medvedev announced that Putin would seek the presidency in 2012, simultaneously dashing the hopes of the Russian opposition and energizing their movement. Navalny set about to do all he could to decimate United Russia's approval ratings so that they would fail at the polls. Early in the year, in a comment in passing on a radio interview, he had branded United Russia a “party of crooks and thieves,” and the label caught on quickly. It appeared on stickers all over Moscow in the weeks leading up to the elections, as Navalny called on Russians to vote for “any party but United Russia.”¹

After votes were tallied on December 4, even though the party's share of the vote slipped below 50 percent, it still kept its parliamentary majority – albeit with widespread irregularities. As documentation of electoral fraud spread across social media, protests broke out, with Navalny addressing the crowds in Moscow for the first time in his life: “I see enough people here to take the Kremlin right now! But we're a peaceful force; we won't do that – yet. But if these crooks and thieves try again to trick and lie to us, we will take

1 Ibid.

it! It's ours."¹ He seemed optimistic that the regime might reform, if only for its own survival.

The protests were met with regime-organized counter-protests, arrests (including of Navalny), and promises of political reforms from Medvedev. Exciting as the demonstrations were in their representation of moderates and radicals, the left and the right, nationalists and liberals, their diversity came with a lack of coordination and unity. As one Soviet-era dissident put it, "We shared certain values on the importance of human rights, but the values of the people protesting today sometimes contradict each other so much that it's hard to even see a common link between them."²

As the protests petered out, the presidential election got underway, and despite widespread dissatisfaction with conditions in Russia, the reality was that Putin remained the country's most popular politician. Not only did many Russians place blame on lower levels of government – "a classic case of 'good tsar, bad boyars'" – there also seemed to be no viable alternative to Putin.³ Despite Navalny's rising profile, in March 2012 his nationwide name recognition stood at just 25%.⁴

After Putin announced victory in the March 2012 presidential election, protests were soon squelched by violence and mass arrests. Although previous protestors had only been arrested for a short time, then released, this time, they faced criminal prosecution – a warning to Russians to stay away from protests. Over two dozen people were sentenced to multiple-year prison terms in an ominous sign for civil liberties under Putin.⁵

1 Ibid.

2 Bennetts.

3 Ibid.

4 Ibid.

5 Dollbaum et al.

Navalny, the candidate in the 2013 Moscow mayoral election, Moscow, Russia.

The 2010s: Navalny in politics

Under Putin's new regime, Navalny was to face a growing array of legal threats. Charges from 2010 that he had embezzled funds from the Kirovles timber company, which had been dropped in 2012 due to a lack of evidence, were revived. Navalny also faced accusations of defrauding a liberal political party, even though the party's leaders said no money had gone missing. In 2014, both Navalny and his brother were accused of defrauding the Yves Rocher cosmetics company, despite the company's protests that no such thing had happened. As Navalny battled these charges, he took the leap into electoral politics. Medvedev had promised that regional heads would again be elected, beginning in Moscow, and Navalny joined the mayoral race in 2013.

Of course, the day after he was registered as a candidate, he was convicted on the Kirovles charges and sentenced to five years in prison, which disqualified him from running. However, the Kremlin actually wanted Navalny in the race, in order to present a

façade of democracy to the world while still ensuring Navalny lost. When Navalny appealed his conviction, he was released, allowing him to embark on an enthusiastic campaign. Thousands of volunteers distributed leaflets across Moscow as Navalny announced a platform that encompassed democracy, transparency, and a strict stance towards immigration.

Navalny's position on immigration was rooted in his longstanding nationalist inclinations. In 2007, after leaving Yabloko, he had co-founded a short-lived party, NAROD, that attempted to "create a fusion of liberalism and nationalism – a creed that could unite the majority of the population against the Putin regime."¹ According to Navalny, illegal immigration in Russia was rampant, and Kazakh, Kyrgyz, Uzbek, and Tajik citizens – who could enter Russia without a visa and then overstay – ought to be required to obtain visas.

His rhetoric at the time could be disturbing. In one video filmed for NAROD, Navalny declared, "We have the right to be [ethnic] Russians in Russia, and we'll defend that right." In another video, he asked what should be done with a cockroach that is too aggressive or big – while showing Chechen terrorists on screen. His proposed solution? "I recommend using a handgun."²

Over time, he modulated his positions on immigration, apologizing for his previous rhetoric and continuing to support a visa system while emphasizing the need to protect migrant workers' rights. He also advocated for communicating with nationalists and educating them. He said, "I think it's extremely important to explain to them that beating up migrants is not the solution to the problem of illegal immigration; the solution is a return to competitive elections that would allow us to get rid of the thieves and

1 Ibid.

2 Ibid.

crooks who are getting rich off of illegal immigration.”¹

Similarly, Over the years, Navalny’s stance on Russia’s relations with its neighbors evolved significantly. When Russia invaded Georgia in 2008, Navalny had called Georgians “rodents,” saying he would like to launch a missile at Georgian military leaders and comparing the Georgian prime minister to Adolf Hitler.² Although he later apologized for his rhetoric, he did not waver in his support for the war on Georgia.³ Later, in 2014, he refused to unequivocally oppose Russia’s illegal annexation of Crimea, saying the peninsula was “de facto Russian” and asking, “Is Crimea a sandwich or something you can take and give back? I don’t think so.”⁴ However, after expressing opposition to Russia’s 2022 invasion of Ukraine, he ultimately denounced Russian imperialism and declared that Crimea should be returned to Ukraine.

As far as the 2013 Moscow mayoral race went, although Navalny predictably lost with 27 percent of the vote, he nearly forced the incumbent into a run-off. This was a triumph for him and a humiliation for the mayor. Not only that, by now Navalny’s name recognition had reached over 50 percent.⁵ He went on to announce that he would run in the 2018 presidential elections – “to transform a procedure that for twenty years has been meaningless into a real confrontation of ideas, programs, approaches, and campaigns. And I

1 Masha Gessen. “[The Evolution of Alexey Navalny’s Nationalism](#).” The New Yorker, 15 Feb. 2021.

2 Tara Law. “[Why Some Ukrainians Aren’t Happy with Navalny’s Oscar Win](#).” Time, 13 March 2023.

3 Anton Shekhovtsov. “[Why Ukraine is wary of the Russian opposition](#).” Al-Jazeera, 4 March 2023.

4 Kate Tsurkan. “[The problem with lionizing Navalny and snubbing Zelensky at Oscars](#).” The Kyiv Independent, 13 March 2023.

5 Dollbaum et al.

want to be your voice, your representative in this election. A real politician, connected with people, representing their interests.”¹

On a platform that focused on socioeconomic inequality and injustice, while de-emphasizing nationalism, Navalny's campaign worked to attract and mobilize supporters via social media, street protests, and the launch of local campaign offices countrywide. In a democratic country, this would have been par for the course, but in Russia, building a political infrastructure independent of the Kremlin was a monumental task indeed.

On multiple social media platforms, from Instagram to Twitter and YouTube, Navalny and his team used a humorous and engaging style to grab Russians' attention. As he put it, “I'm trying to do this in an entertaining format. I'm trying to prove to everyone that the fight against the regime is fun.”² In 2017, he launched “Don't Call Him Dimon,” a new YouTube exposé accusing Medvedev of corruption. It quickly went viral, reaching millions of views within a week. His team then organized demonstrations, framing them not as campaign rallies for Navalny but rather as protests against corruption among the elites. They attracted crowds in 97 cities, then an unprecedented 154 – the broadest wave of protests in Russia since at least 2012.³

Through strong branding, unified messaging, and tapping into local resources and activist networks, Navalny built a highly organized political movement. “For the first time in recent Russian history,” he announced, “we have created a real, massive political structure, whose basis is made up of headquarters in 83 cities and almost 200,000 volunteers across the whole country.”⁴ But Putin

1 Ibid.

2 Ibid.

3 Ibid.

4 Ibid.

was determined to prevent Navalny from humiliating him as he had done with the Moscow mayor in 2013. The Kirovles case, which Navalny had taken to the European Court of Human Rights and won, was revived, and in 2017, he was given a five-year suspended prison term – which barred him from running in elections for a decade.

Nonetheless, when the sentence was handed down, Navalny stated, “Four years ago, I announced here...that we will not stop our investigative work, we will not stop our fight against corruption. We won’t stop anything. And now, with a sense of deep satisfaction, I can say that I tried to fulfill this promise. ... We showed their riches, we showed how they robbed our wonderful country. I think we were very convincing in these exposés. We are involved in politics; I’m participating in elections. I have done everything that I promised here.”¹

With his daughter, son, and wife after poisoning, 2020, Berlin, Germany.

1 Julia Ioffe. “[Another Day in Court for Alexey Navalny](#).” The Atlantic, 8 February 2017.

The 2020s: An assassination attempt, then imprisonment

On August 20, 2020, Navalny boarded a flight from Tomsk, Siberia to Moscow. In the air, he collapsed and lost consciousness, and the flight was re-routed to Omsk for an emergency landing. Within days, a German team of medics airlifted Navalny to Berlin for treatment, where doctors concluded that he had been poisoned; according to the German government and the Organization for the Prohibition of Chemical Weapons, the assassination attempt had used a Novichok nerve agent.¹ As Navalny said, “To kill so blatantly, using Novichok – that sends a very strong message... ‘He didn’t know his place, he exposed corrupt officials, he called Putin a thief – and what do you know, he is dead at 44.’”²

After months of recovery, Navalny did his own investigation. In December, he released a video of a phone call he allegedly made to a Russian Federal Security Service (FSB) agent in which Navalny had posed as an FSB aide. In the video, the individual on the other end of the phone line admitted an FSB team had planted poison on the seams of Navalny’s underwear, and claimed that if only the plane had not made an early landing, “everything would have ended differently.”³

As his convalescence drew to a close, Navalny knew that if he returned to Russia, he would surely be arrested and imprisoned. Conscious of the symbolic power of leading by example, he noted, “In people’s minds, if you left the country, that means you gave up.”⁴ Upon returning to Russia in January 2021, he was immediately detained.

1 Dollbaum et al.

2 Masha Gessen. “[Alexey Navalny Has the Proof of His Poisoning](#)”.

3 Anton Troianovski. “[Navalny Says Russian Agent Confessed to Plot to Poison Him.](#)” The New York Times, 21 Dec. 2020.

4 Dollbaum et al.

Just two days later, his team released a new exposé: “Putin’s Palace,” a look inside what Navalny called “the most secret and guarded facility in Russia, without exaggeration. This is not a country house, not a dacha, not a residence. This is a whole city, or rather, a kingdom.”¹ The video used drone footage, floor plans, and other documents to show viewers an elaborate complex containing everything from an underground ice palace to a luxury winery – all for Putin and all funded, according to Navalny, by “the largest bribe in history.”²

Though for years Navalny had investigated corruption at other levels of government, he had held back from targeting Putin himself; according to a close associate, “Alexei used to say that when we write about Putin, it will be our last investigation.”³ He knew such an investigation would cross a red line and trigger Putin’s rage. After his assassination attempt, however, Navalny was ready to up the stakes in confronting Putin. Within a day of its release, “Putin’s Palace” had received over 20 million views, and mass protests would break out across Russia.⁴

Soon, however, Navalny was charged with violating parole by not regularly checking in with police in 2020. A prison sentence of over two years followed.⁵ His Anti-Corruption Foundation was declared an extremist organization and dissolved. Still more trumped-up charges would follow in 2021 and 2022, along with a sentence to an additional nine years in prison.

1 Ibid.

2 BBC. “[Alexei Navalny: Millions watch jailed critic’s ‘Putin palace’ film.](#)” 20 Jan. 2021.

3 Dollbaum et al.

4 BBC.

5 “[As It Happened: Navalny Sentenced to 2 Years and 8 Months in Penal Colony.](#)” The Moscow Times, 3 Feb. 2021.

Alexei Navalny in a video call from the IK-2 corrective penal colony in Pokrov, Russia, before a court hearing in Moscow to consider an appeal of his prison sentence, May 2022.

Prison Conditions and Navalny's Final Days

Navalny died on February 16, 2024, in the Arctic prison colony IK-3, in the Yamalo-Nenets region, where he had been held. According to the prison's official statement, Navalny collapsed after a brief walk, losing consciousness almost immediately. Despite the arrival of medical staff and an ambulance team, resuscitation efforts failed. His family, including his mother, received formal notification of his death at 2:17 p.m. local time. No further details were offered by Russian authorities, other than a statement citing "sudden death syndrome," a term often associated with unexplained cardiac events. Some sources, including Russian state media, speculated that a blood clot might have been responsible, though no official cause has been confirmed.¹

Some reports from Novaya Gazeta suggested that Navalny's

1 "[Russia: Navalny Dies in Prison.](#)" Human Rights Watch, 16 Feb. 2024.

body showed bruising consistent with seizure-related injuries, possibly indicating that he experienced a severe physical episode prior to his death. An unidentified prisoner from the penal colony described an unusual increase in security activity on the evening of February 15, with guards speeding up evening checks and confiscating items from prisoners. Navalny's legal team, family, and supporters had long voiced concern for his health and safety, with fears only heightened by the notorious conditions of the "Polar Wolf" prison, known for brutal punishment cells and extreme cold. Just a day before, Navalny had appeared via video link in a court session, joking about his financial struggles and impending solitary confinement—a routine form of punishment he endured repeatedly for minor "offenses."¹

While in prison, Navalny has suffered harassment and sleep deprivation, a decline in health and denial of medical care, and confinement to an isolation cell. In fact, he spent most of his time in isolation, where, in his words, "you cannot sleep properly...there is no access to prison food...and it is hard to write and read letters because of the poor lighting." After losing 18 pounds in just two weeks, some suggested that prison officials might be "gradually killing him, using a slow-acting poison which is applied through food."²

Navalny was denied family visits, a privilege that other prisoners were granted. As winter began, he was also deprived of winter clothing. As he had written before, "That means you either don't go out for a walk (and suffer) or you go out and get sick," a situation that inevitably led to health issues. This, in turn, gave the authorities further leverage, as "they will start to twist your arms and de-

1 Lucy Papachristou. "[What We Know about Alexei Navalny's Death in Arctic Prison](#)." Reuters. 19 Feb. 2024.

2 Piotr Sauer. "[Alexei Navalny in 'critical' situation after possible poisoning, says ally](#)." The Guardian, 14 April 2023.

mand that you give up some of your positions. Prison struggle is a never-ending search for mutual vulnerabilities.”¹

Even in death, Navalny's calls for resistance persist. He had urged Russian voters to employ his “smart voting” strategy, which aimed to elect candidates most likely to defeat United Russia in local and national elections. He also advocated for Western nations to sanction not only low-level officials but also the oligarchs who fueled Putin's regime, urging them to combat the “export of corruption” through measures such as the appointment of foreign leaders to corporate boards and the hybrid warfare that spreads division within Western societies, whether by manipulating migration flows in Europe or sowing discord in the U.S.²

Navalny also fiercely opposed Russia's war on Ukraine, condemning it as “an unjust war of aggression.” He criticized Putin's aspirations to “go down in history as ‘the conqueror tsar’ and ‘the collector of lands.’” In a stark departure from his previous stance on Crimea, Navalny declared that Ukraine's borders were “internationally recognized and defined,” and that Russia, having once recognized these borders, must do so again. Rejecting the imperialistic nationalism he once championed, he argued that those with imperialistic views in Russia should be “defeated in elections” and that Russia's true path lay in addressing its internal struggles: “Russia is a vast country with a shrinking population and dying rural areas. Imperialism and the urge to seize territory is the most harmful and destructive path.”³

Even as some feared the Kremlin was engaged in a “very, very slow process of murdering him again” through prolonged torture,

1 Alexei Navalny. Twitter post, 21 Nov. 2022.

2 Simon Shuster. “[Exclusive: Alexei Navalny Urges Biden to Stand Up to Putin.](#)” Time Magazine, 19 Jan. 2022.

3 Navalny, Alexei. Twitter post, 20 Feb. 2023

Navalny remained defiant until his death in prison.¹ “I have a huge and rare privilege in today’s Russia,” he once said. “I say what I think is right and act as I think is necessary. Malicious Kremlin crooks have no power over me, even though they have locked me in some hole.”² Referencing his revision of the longstanding opposition slogan “Russia will be free,” Navalny wrote from prison to likeminded Russians in January 2023: “There are plenty of us, certainly more than corrupt judges, lying propagandists, and Kremlin crooks. I’m not going to surrender my country to them, and I believe that the darkness will eventually fade away. But as long as it persists, I will do all I can, try to do what is right, and urge everyone not to abandon hope. Russia will be happy!”³

1 Dixon, Robyn. “[Navalny says Kremlin wants to break him in jail. His team fears worse.](#)” The Washington Post, 24 Jan. 2023.

2 Ibid.

3 Navalny, Alexei. Twitter post, 17 Jan. 2023.

